

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

ISSN 2306-6814

9 772306 681405

Науково-практичний журнал

№10 травень 2024

Головний редактор:

Ємельянов В.М.,
доктор наук з державного управління,
професор, заслужений діяч науки
і техніки України

Заступники головного редактора:

Антонова Л.В.,
кандидат економічних наук, доктор наук
з державного управління, професор
Нора Г.А.,
доктор економічних наук, професор

Відповідальні секретарі:

Штиршов О.М., кандидат наук з
державного управління, доцент
Тимофеев С.П., кандидат наук з
державного управління, доцент
Кучеренко Г.Б.

Члени редакційної колегії:

Abbas Mardani, Ph.D. in Philosophy Management (USA)
Бартош Гордецки, доктор політичних наук, професор факультету журналістики й політичних наук Університету імені Адама Міцкевича (м. Познань, Польща)
Беглиця В. П., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Гармідер А. Д., доктор економічних наук, доцент
Гнат'єва Т. М., кандидат економічних наук, доцент
Гришова І. Ю., доктор економічних наук
Дацій О. І., доктор економічних наук
Денисенко М. П., доктор економічних наук, професор
Козловський С. В., доктор економічних наук, професор
Кравчук А. О., кандидат економічних наук, доцент
Кушнір С. О., кандидат економічних наук, професор
Лазарева О. В., доктор економічних наук, професор
Ніколюк О. В., доктор економічних наук, професор
Плеханов Д. О., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, професор
Резнікова Н. В., доктор економічних наук, професор
Сазонець І. А., доктор економічних наук, професор
Сазонець О. М., доктор економічних наук, професор
Сорока С. В., доктор наук з державного управління, професор
Стоян О. Ю., кандидат економічних наук, доктор наук з державного управління, доцент
Тарасова Т. О., доктор економічних наук, професор
Чвортко Л. А., кандидат економічних наук, доцент
Яременко Л. М., к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів, обліку і оподаткування
Ярошевська О. В., доктор економічних наук, професор

ІНВЕСТИЦІЇ:

ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 10 травень 2024 р.

Журнал засновано у січні 2002 року.
Виходить 2 рази на місяць

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з питань

ЕКОНОМІКИ ТА ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

Категорія «Б»

(Наказ Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886)

Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 281, 292

ІНДЕКСАЦІЯ ВИДАННЯ В НАУКОМЕТРИЧНИХ БАЗАХ:

— Index Copernicus (IC);
— SIS;
— Google Scholar.

Свідоцтво КВ № 23727-13567ПП від 17.12.2018 року
ISSN 2306-6814

Передплатний індекс: 23892

Адреса редакції:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Поштова адреса:

04112, м. Київ, вул. Дорогожицька, 18, к. 29

Телефон: (044) 223-26-28, 458-10-73
(050) 382-06-63

E-mail: economy_2008@ukr.net
www.nayka.com.ua
www.investplan.com.ua

Засновники:

*Чорноморський національний університет
імені Петра Могили,
ТОВ "ДКС Центр"*
Видавець:
ТОВ "ДКС Центр"

Передрукування дозволяється лише за згодою редакції.

Відповідальність за добір і викладення фактів несуть автори. Редакція не завжди поділяє позицію авторів публікацій.

За зміст та достовірність реклами несе відповідальність рекламодавець.

Рекомендовано до друку Вченою Радою 16.05.24 р.
Підписано до друку 16.05.24 р.

Формат 60x84 1/8, Ум. друк. арк. 41.5.

Наклад — 1000 прим.

Папір крейдований, друк офсетний.

Замовлення № 1605/2.

Віддруковано у ТОВ «ДКС Центр»

м. Київ, пров. Куренівський, 17

Тел. (044) 537-14-34

© ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД, 2024

ІНВЕСТИЦІЇ: ПРАКТИКА ТА ДОСВІД

№ 10 травень 2024 р.

У НОМЕРІ:

Економічна наука

Ліхоносова Г. С.

Фінансові технології та ІТ -інструменти: управління бізнесом в умовах соціально-економічної турбулентності 7

Чорна Л. О., Кудлаєнко С. В., Чорна Н. Ю., Келманович О.

Вплив факторів на показники фінансово-економічної безпеки підприємства в системі конвергенції трансформаційних змін 13

Баран Р. Я., Баган Н. В., Хмельницька Є. В.

Оцінка ефективності безпекового управління ресурсами інноваційно орієнтованих підприємств індустрії гостинності в контексті посилення стимулюючого маркетингу та зовнішньоекономічної діяльності 19

Даценко Г. В., Гладій І. О., Майстер А. А.

Необоротні активи підприємства: проблеми організації обліку 25

Малюга Н. М., Суліменко Л. А., Цегельник Н. І.

Обліково-контрольні аспекти забезпечення виконання бюджетних програм в об'єднаних територіальних громадах 30

Міненко М. А., Міненко Л. М.

Особливі аспекти адміністрування діяльності підприємств (організацій, установ) в умовах глобалізації економіки і в середовищі всеосяжної цифровізації 39

Бобиль В. В., Режко Д. С.

Роль органів місцевого самоврядування в реалізації державної економічної політики розвитку регіонів в умовах воєнного стану 50

Кишакевич Б. Ю., Демедюк Б. Т., Савка О. В.

Порівняння стратегій виходу малого та середнього бізнесу країн ЄС на ринки США та Китаю 55

Прокопчук О. Т., Мальований М. І., Пономаренко О. В., Клименко В. О., Макарчук В. В.

Сучасні маркетингові інструменти у страховому бізнесі 61

Капелюшна Т. В.

Методологічний концепт управління безпекою підприємства 69

Пришляк К. М., Семененко Ю. С.

Аналіз методів прогнозування ризику інвестування в технологічні стартапи 75

Тищенко Д. О., Бабенко А. С., Вовк Є. О.

Особливості розвитку та принципи функціонування інноваційної екосистеми 82

Шишпанова Н. О., Кормишкіна І. В.

Зелена економіка як інструмент повоєнного відновлення регіонів 87

Юрченко І. В.

Ціноутворюючі фактори на ринку земель сільськогосподарського призначення України 93

Погорєлова О. В., Вдовиченко Л. Ю., Белоусова С. М.

Людський капітал в Україні: стан, проблеми та тенденції його розвитку у повоєнний період 100

Таукешева Т. Д., Даудова Г. В., Прасол В. М.

Державне регулювання фінансового забезпечення територіальних громад під час війни 106

Божков Д. С., Тетьоркін О. О., Гречаніченко О. В.

Уточнення дефініції "Конкурентоспроможність підприємства" 112

Дорош О. І., Кичма Р. Я., Лебедь Р. І.

Ощадливе виробництво та циркулярна економіка: співвідношення понять управлінських концепцій підприємств 117

Кісь М. Я., Русин-Гриник Р. Р.

Види розвитку системи зовнішнього інвестування підприємств в умовах воєнного і поствоєнного періодів 123

Кушнір О. К., Макогончук Н. В., Янчик І. М.

Використання Big Data аналітики для покращення логістичних процесів 129

Малиновська Ю. Б., Спіченко С. П., Гончар В. О., Груський Р. М., Джура І. І.

Інтегровані стратегії управління та розвитку персоналу підприємств в умовах глобалізації та невизначеності 135

Малиновський Ю. В., Гачко Б. М., Перожак Р. І., Вербівський Н. М.

Глобальні стратегії управління: інноваційна ємність та економічна безпека у міжнародному бізнесі 142

УДК 001.895:339.138

*Р. Я. Баран,**д. е. н., професор, професор кафедри міжнародної економіки, маркетингу та менеджменту, Івано-Франківський навчально-науковий інституту менеджменту**Західноукраїнського національного університету, м. Івано-Франківськ, Україна**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3275-489X>**Н. В. Баган,**д. філос. з економіки, старший викладач кафедри менеджменту ім. І. А. Маркіної, Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3846-7207>**Є. В. Хмельницька,**к. т. н., доцент, доцент кафедри харчових технологій,**Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна**ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2513-3032>*

DOI: 10.32702/2306-6814.2024.10.19

ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ БЕЗПЕКОВОГО УПРАВЛІННЯ РЕСУРСАМИ ІННОВАЦІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ ПІДПРИЄМСТВ ІНДУСТРІЇ ГОСТИННОСТІ В КОНТЕКСТІ ПОСИЛЕННЯ СТИМУЛЮЮЧОГО МАРКЕТИНГУ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

R. Baran,

Doctor of Economic Sciences, Professor, Professor of Department International Economy, Marketing and Management, Ivano-Frankivsk Education and Scientific Institute of Management West Ukrainian National University, Ukraine, Ivano-Frankivsk

N. Bahan,

PhD in Economics, Senior Lecturer of I. Markina Department of Management, Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine

Y. Hmelnitska,

PhD in Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of Department

of Food technologies, Poltava State Agrarian University, Poltava, Ukraine

EVALUATION OF THE EFFECTIVENESS OF THE SECURITY MANAGEMENT OF RESOURCES OF INNOVATIVELY ORIENTED ENTERPRISES OF THE HOSPITALITY INDUSTRY IN THE CONTEXT OF STRENGTHENING STIMULATING MARKETING AND FOREIGN ECONOMIC ACTIVITY

В статті розглянуто оцінку ефективності безпекового управління ресурсами інноваційно орієнтованих підприємств індустрії гостинності в контексті посилення стимулюючого маркетингу та зовнішньоекономічної діяльності. Індустрія гостинності є однією з найдинамічніших і найконкурентніших галузей світової економіки. Сучасні умови ведення бізнесу, що характеризуються посиленням глобалізації, інноваційними процесами та жорсткою конкуренцією, висувають нові виклики перед підприємствами гостинності. Одним із таких викликів є забезпечення безпеки та ефективності управління ресурсами. Оцінка ефективності безпекового управління ресурсами є важливою для інноваційно орієнтованих підприємств індустрії гостинності з кількох причин: безпека є одним із ключових факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємств гостинності, споживачі все більше цінують безпеку та захищеність під час подорожей і відпочинку; використання стимулюючого маркетингу, таких як знижки, акції та бонусні програми, може призвести до збільшення ризиків, пов'язаних з безпекою та ефективністю використання ресурсів; вихід на міжнародні ринки та розширення зовнішньоекономічної діяльності потребують від підприємств гостинності дотримання жорстких міжнародних норм і стандартів безпеки. Стимулюючий маркетинг та

зовнішньоекономічна діяльність можуть мати як позитивний, так і негативний вплив на безпекового управління ресурсами інноваційно орієнтованих підприємств індустрії гостинності. Позитивний вплив: стимулювання інновацій; розширення ринків. Негативний вплив: збільшення ризиків; складність адаптації. Існує декілька методів оцінки ефективності безпекового управління ресурсами інноваційно орієнтованих підприємств індустрії гостинності. До них належать: аналіз документації, що регламентує безпекового управління ресурсами на підприємстві, наприклад, політики безпеки, процедури, інструкції; інтерв'ю з персоналом підприємства для з'ясування їхньої обізнаності про безпекове управління ресурсами та їхнього ставлення до нього; спостереження за роботою підприємства для виявлення потенційних ризиків, пов'язаних з безпекою та ефективністю використання ресурсів; аналіз статистичних даних, таких як дані про аварії, інциденти, використання ресурсів.

The article examines the evaluation of the effectiveness of the security management of resources of innovatively oriented enterprises of the hospitality industry in the context of the strengthening of stimulating marketing and foreign economic activity. The hospitality industry is one of the most dynamic and competitive sectors of the global economy. Modern business conditions, characterized by increased globalization, innovative processes and fierce competition, present new challenges to hospitality enterprises. One of these challenges is ensuring the security and efficiency of resource management. Evaluating the effectiveness of security management of resources is important for innovation-oriented enterprises in the hospitality industry for several reasons: security is one of the key factors affecting the competitiveness of hospitality enterprises, consumers increasingly value safety and security during travel and leisure; the use of incentive marketing, such as discounts, promotions and bonus programs, may lead to increased risks related to the security and efficiency of the use of resources; access to international markets and expansion of foreign economic activity require hospitality enterprises to comply with strict international norms and safety standards. Stimulating marketing and foreign economic activity can have both a positive and a negative impact on the safe management of resources of innovatively oriented enterprises of the hospitality industry. Positive impact: stimulation of innovation; expansion of markets. Negative impact: increased risks; the difficulty of adaptation. There are several methods of assessing the effectiveness of the safety management of resources of innovatively oriented enterprises of the hospitality industry. These include: analysis of documentation regulating the security management of resources at the enterprise, for example, security policies, procedures, instructions; interviews with the company's personnel to find out their awareness of the security management of resources and their attitude towards it; monitoring the work of the enterprise to identify potential risks related to the safety and efficiency of the use of resources; analysis of statistical data, such as data on accidents, incidents, resource usage.

Ключові слова: оцінка, ефективність, безпека, управління ресурсами, інноваційно орієнтовані підприємства, індустрія гостинності, стимулюючий маркетинг, зовнішньоекономічна діяльність.

Key words: assessment, efficiency, security, resource management, innovation-oriented enterprises, hospitality industry, incentive marketing, foreign economic activity.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Індустрія гостинності є однією з найдинамічніших і найконкурентніших галузей світової економіки. Сучасні умови ведення бізнесу, що характеризуються посиленням глобалізації, інноваційними процесами та жорсткою конкуренцією, висувають нові виклики перед підприємствами гостинності. Одним із таких викликів є забезпечення безпеки та ефективності управління ресурсами. Оцінка ефективності безпекового управління ресурсами (БУР) є важливою для інноваційно орієнтованих підприємств індустрії гостинності з кількох причин: безпека є одним із ключових факторів, що впливають на конкурентоспроможність підприємств гостинності, споживачі все більше цінують безпеку та захищеність під час подорожей і відпочинку; використання стимулюю-

чого маркетингу, таких як знижки, акції та бонусні програми, може призвести до збільшення ризиків, пов'язаних з безпекою та ефективністю використання ресурсів; вихід на міжнародні ринки та розширення зовнішньоекономічної діяльності потребують від підприємств гостинності дотримання жорстких міжнародних норм і стандартів безпеки.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ, В ЯКИХ ЗАПОЧАТКОВАНО РОЗВ'ЯЗАННЯ ДАНОЇ ПРОБЛЕМИ І НА ЯКІ СПИРАЄТЬСЯ АВТОР, ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ ОЗНАЧЕНА СТАТТЯ

Стимулюючий маркетинг та зовнішньоекономічна діяльність можуть мати як позитивний, так і негативний

вплив на БУР інноваційно орієнтованих підприємств індустрії гостинності. Позитивний вплив:

стимулювання інновацій (стимулюючий маркетинг може стимулювати інноваційні процеси на підприємствах гостинності, що може привести до розробки нових продуктів і послуг, які відповідають вимогам безпеки та ефективності використання ресурсів);

розширення ринків (зовнішньоекономічна діяльність може призвести до розширення ринків збуту продукції та послуг підприємств гостинності, що може стимулювати їх до вдосконалення БУР для дотримання міжнародних норм і стандартів).

Негативний вплив:

збільшення ризиків (стимулюючий маркетинг може призвести до збільшення ризиків, пов'язаних з безпекою та ефективністю використання ресурсів, наприклад, до зниження якості продукції та послуг, порушення норм безпеки, неефективного використання ресурсів);

складність адаптації (зовнішньоекономічна діяльність може призвести до складнощів з адаптацією БУР підприємств гостинності до норм і стандартів країн, на які вони виходять, що може призвести до збільшення ризиків).

Існує декілька методів оцінки ефективності БУР інноваційно орієнтованих підприємств індустрії гостинності. До них належать:

аналіз документації, що регламентує БУР на підприємстві, наприклад, політики безпеки, процедури, інструкції;

інтерв'ю з персоналом підприємства для з'ясування їхньої обізнаності про БУР та їхнього ставлення до нього;

спостереження за роботою підприємства для виявлення потенційних ризиків, пов'язаних з безпекою та ефективністю використання ресурсів;

аналіз статистичних даних, таких як дані про аварії, інциденти, використання ресурсів [1—11]. Дані факти обумовлюють актуальність даного дослідження.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Формулювання цілей статті (постановка завдання) — дослідити оцінку ефективності безпекового управління ресурсами інноваційно орієнтованих підприємств індустрії гостинності в контексті посилення стимулюючого маркетингу та зовнішньоекономічної діяльності.

Таблиця 1. Показники економічної ефективності використання матеріальних ресурсів у підприємствах індустрії гостинності Полтавської області, 2018—2022 рр.

Показники	Роки					Усереднене значення за 2018–2022 рр.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Підприємство 1						
Фондоозброєність, тис. грн	72,59	105,06	162,28	186,29	267,68	158,78
Фондоємність	0,22	0,25	0,22	0,29	0,29	0,25
Коефіцієнт реальної вартості ОЗ	0,22	0,23	0,31	0,24	0,34	0,27
Коефіцієнт зносу	0,35	0,32	0,31	0,33	0,31	0,32
Коефіцієнт оновлення	0,17	0,27	0,16	0,12	0,20	0,18
Коефіцієнт рентабельності ОЗ	0,25	0,39	0,10	0,57	0,16	0,29
Підприємство 2						
Фондоозброєність, тис. грн	152,23	156,26	143,17	164,83	213,77	166,05
Фондоємність	0,38	0,41	0,14	0,28	0,15	0,27
Коефіцієнт реальної вартості ОЗ	0,20	0,18	0,17	0,15	0,20	0,18
Коефіцієнт зносу	0,30	0,37	0,41	0,44	0,44	0,39
Коефіцієнт оновлення	0,11	0,09	0,12	0,07	0,13	0,10
Коефіцієнт рентабельності ОЗ	0,11	0,004	1,60	0,19	0,83	0,55
Підприємство 3						
Фондоозброєність, тис. грн	60,47	86,70	102,40	122,11	196,99	113,73
Фондоємність	0,23	0,08	0,09	0,12	0,18	0,14
Коефіцієнт реальної вартості ОЗ	0,14	0,08	0,11	0,13	0,17	0,13
Коефіцієнт зносу	0,31	0,33	0,36	0,35	0,21	0,31
Коефіцієнт оновлення	0,27	0,27	0,41	0,60	0,29	0,37
Коефіцієнт рентабельності ОЗ	0,70	4,04	4,08	1,58	-1,22	1,83
Підприємство 4						
Фондоозброєність, тис. грн	32,52	62,79	100,36	104,77	105,27	81,14
Фондоємність	0,15	0,17	0,32	0,12	0,18	0,19
Коефіцієнт реальної вартості ОЗ	0,24	0,16	0,17	0,19	0,16	0,18
Коефіцієнт зносу	0,68	0,69	0,64	0,67	0,70	0,67
Коефіцієнт оновлення	0,06	0,25	0,29	0,25	0,34	0,24
Коефіцієнт рентабельності ОЗ	1,44	2,35	-0,34	2,29	0,40	1,23
Підприємство 5						
Фондоозброєність, тис. грн	65,82	62,66	67,18	71,13	108,72	75,10
Фондоємність	0,16	0,16	0,10	0,11	0,19	0,14
Коефіцієнт реальної вартості ОЗ	0,14	0,10	0,08	1,21	0,12	0,33
Коефіцієнт зносу	0,60	0,63	0,64	0,65	0,67	0,64
Коефіцієнт оновлення	0,08	0,07	0,35	–	0,33	0,21
Коефіцієнт рентабельності ОЗ	1,89	2,33	2,88	2,39	0,92	2,08

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ З ПОВНИМ ОБГРУНТУВАННЯМ ОТРИМАНИХ НАУКОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

Проведемо оцінку ефективності безпекового управління ресурсами інноваційно орієнтованих підприємств індустрії гостинності в контексті посилення стимулюючого маркетингу та зовнішньоекономічної діяльності на основі п'яти підприємств Полтавської області (умовно позначимо їх — Підприємство 1, 2, 3, 4, 5). Для проведення оцінки ефективності ми відокремили п'ять видів ресурсів підприємств: матеріальні, трудові, фінансові, інформаційні та часові.

Вирішення стратегічно важливих економічних і соціальних завдань зобов'язує підприємства та державні структури спрямовувати свої зусилля і кошти на науково обгрунтований і цілеспрямований розвиток виробничих і економічних відносин, застосування інноваційних, ресурсощадних технологій виробництва і на цій основі підвищення ефективності економіки в усіх формах господарювання [4]. Саме тому надзвичайної актуальності у підприємствах індустрії гостинності набуває проблема ефективного використання матеріальних ресурсів [3].

Таблиця 2. Показники економічної ефективності використання трудових ресурсів у підприємствах індустрії гостинності Полтавської області, 2018–2022 рр.

Показники	Роки					Усереднене значення за 2018–2022 рр.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Підприємство 1						
Продуктивність персоналу, тис. грн/особу	334,78	417,62	742,58	652,91	934,37	616,45
Коефіцієнт обороту по прийому	0,13	0,11	0,20	0,17	0,18	0,16
Коефіцієнт обороту з вибуття	0,05	0,07	0,09	0,10	0,17	0,09
Коефіцієнт використання трудових ресурсів	0,97	0,95	0,96	0,98	0,94	0,96
Коефіцієнт плинності кадрів	0,03	0,09	0,07	0,13	0,15	0,10
Коефіцієнт абсентеїзму	0,03	0,01	0,05	0,02	0,04	0,03
Підприємство 2						
Продуктивність персоналу, тис. грн/особу	396,75	384,53	988,90	599,37	1415,23	756,96
Коефіцієнт обороту по прийому	0,18	0,20	0,22	0,20	0,29	0,22
Коефіцієнт обороту з вибуття	0,03	0,17	0,17	0,21	0,26	0,17
Коефіцієнт використання трудових ресурсів	0,96	0,93	0,97	0,94	0,95	0,95
Коефіцієнт плинності кадрів	0,03	0,17	0,15	0,21	0,23	0,16
Коефіцієнт абсентеїзму	0,06	0,04	0,02	0,05	0,03	0,04
Підприємство 3						
Продуктивність персоналу, тис. грн/особу	268,39	1092,7	1189,26	929,78	1146,82	925,39
Коефіцієнт обороту по прийому	0,20	0,11	0,12	0,08	0,11	0,13
Коефіцієнт обороту з вибуття	0,07	0,13	0,09	0,10	0,15	0,11
Коефіцієнт використання трудових ресурсів	0,95	0,94	0,96	0,97	0,93	0,95
Коефіцієнт плинності кадрів	0,07	0,13	0,08	0,10	0,14	0,11
Коефіцієнт абсентеїзму	0,05	0,04	0,02	0,01	0,04	0,03
Підприємство 4						
Продуктивність персоналу, тис. грн/особу	211,62	367,72	312,52	892,80	580,07	472,94
Коефіцієнт обороту по прийому	0,11	0,12	0,16	0,17	0,08	0,13
Коефіцієнт обороту з вибуття	0,06	0,14	0,08	0,09	0,13	0,10
Коефіцієнт використання трудових ресурсів	0,96	0,98	0,95	0,97	0,99	0,97
Коефіцієнт плинності кадрів	0,06	0,14	0,07	0,09	0,12	0,10
Коефіцієнт абсентеїзму	0,01	0,02	0,03	0,03	0,04	0,03
Підприємство 5						
Продуктивність персоналу, тис. грн/особу	402,40	393,29	679,05	673,28	576,32	544,87
Коефіцієнт обороту по прийому	0,12	0,08	0,04	0,04	0,14	0,08
Коефіцієнт обороту з вибуття	0,04	0,12	0,18	0,09	0,10	0,11
Коефіцієнт використання трудових ресурсів	0,94	0,95	0,97	0,99	0,96	0,96
Коефіцієнт плинності кадрів	0,04	0,12	0,16	0,09	0,09	0,10
Коефіцієнт абсентеїзму	0,02	0,03	0,01	0,00	0,04	0,02

На результат діяльності підприємства індустрії гостинності, якість та ефективність його роботи, значний вплив мають матеріальні ресурси, котрі є одним із видів економічних ресурсів підприємства, беруть участь в одному або декількох виробничих циклах та у процесі споживання повністю або частково втрачають свою матеріально-речову форму [7].

Проведемо оцінку економічної ефективності використання матеріальних ресурсів підприємств (табл. 1).

Збільшення коефіцієнта оновлення основних засобів — явище позитивне, проте, даний показник значно менший від коефіцієнта зносу. Отже, досліджені підприємства мало коштів виділяють на оновлення основних засобів та працюють переважно на застарілому обладнанні.

Правильно визначена стратегія й тактика поведінки, систематичне проведення оцінки ефективності управління діяльністю підприємства необхідні кожному підприємству для збереження вигідної позиції на ринку [5]. Від правильності формування та використання фінансових ресурсів підприємства залежить його фінансовий стан. Саме за підсумками фінансово-господарської діяльності підприємства, ми взмозі дати оцінку досягнутим результатам та зробити висновки про рівень економічної ефективності діяльності підприємства. Отже, досягнення високих кінцевих результатів госпо-

дарської діяльності підприємства індустрії гостинності залежить від ефективного використання фінансових ресурсів.

Наступним етапом дослідження фінансових ресурсів буде оцінка ліквідності підприємств за допомогою фінансових коефіцієнтів, шляхом зіставлення вартості поточних активів із сумою поточних зобов'язань. Спочатку розрахуємо коефіцієнт покриття, нормальним значенням якого вважається 1,5—2,5, але не менше 1.

Трудові ресурси підприємства є важливим ресурсом кожного підприємства, від якості та ефективності якого, зазвичай, залежать результати діяльності підприємства і його конкурентоспроможність [10]. Людський фактор — в оптимальному поєднанні з природним і матеріально-технічним — є тією вихідною ланкою, яка формує основну рушійну силу становлення, розвитку і ефективного функціонування підприємства [6].

Ефективна робота підприємства залежить не тільки від успішного вирішення виробничих завдань, а й від того, наскільки професійно і злагоджено працює колектив, наскільки міцний його корпоративний дух, наскільки задоволені працівники умовами та результатами своєї праці [3].

Проведемо оцінку ефективності використання трудових ресурсів підприємств індустрії гостинності Полтавської області (табл. 2).

Важливе значення для діяльності підприємства мають коефіцієнти з прийому та вибуття. Не зважаючи на те, що плінність кадрів є негативним явищем, кожне підприємство має розвиватися за рахунок прийому на роботу більш технічно освіченого персоналу, що працюватиме на підвищення ефективності діяльності підприємства. У досліджених підприємствах усереднені значення коефіцієнта обороту по прийому вищі порівняно з коефіцієнтом обороту з вибуття.

Аналізуючи коефіцієнт плінності кадрів спостерігаємо тенденцію до зростання даного коефіцієнта по всіх досліджених підприємствах. Найвищий усереднений коефіцієнт плінності кадрів у Підприємства 2, а всі інші досліджені підприємства мають показник 0,10. Порівнюючи даний коефіцієнт з коефіцієнтом обороту з вибуття можемо зробити висновок: значення коефіцієнта обороту з вибуття перевищує значення коефіцієнта плінності кадрів а значить, рух кадрового складу викликаний об'єктивними причинами: звільненнями у зв'язку з виходом на пенсію, призовом на службу в армію, через хворобу, інвалідність та ін.

Інформаційні ресурси існували завжди, але через свою специфічність вони не розглядалися як економічна категорія, хоча інформація завжди використовувалася людьми для управління. У даний час суспільство досягло такого рівня розвитку, коли обсяги інформації та рівень її складності потребують створення інформаційної індустрії і саме інформація стала одним з найважливіших стратегічних ресурсів [11].

Індустрія гостинності має певні особливості, однією з яких є сезонність, яка являє собою нерівномірне, переривне використання робочої сили та засобів виробництва і як результат нерівномірне надходження продукції та доходів протягом року [9]. Сезонний характер виробництва зумовлює специфічну організацію праці в цій галузі, тому доцільним надалі є проведення оцінки економічної ефективності використання часових ресурсів (табл. 3).

Аналізуючи одержані дані помічаємо, що найвищі показники ефективності використання часових ресурсів у Підприємства 2. Зокрема, усереднене значення коефіцієнта використання робочого періоду по всіх досліджених підприємствах вище 0,93, а це вказує на те, що працівники досліджених підприємств відпрацювали більше 93 % від можливої кількості робочих днів затверджених законодавством України.

Аналізуючи розрахунок коефіцієнта використання робочого часу помічаємо, що у всіх досліджених підприємствах Полтавської області він коливається у межах 0,91—0,94, що вказує на ефективне використання часу в даних підприємствах.

Для здійснення оцінки соціальної ефективності використання ресурсів, яка передбачає аналіз ступеня задоволеності працівників змістом та умовами праці, розміру їх заробітної плати, професійного розвитку тощо, нами було проведено анкетування серед працівників підприємств індустрії гостинності Полтавської області.

Таблиця 3. Показники економічної ефективності використання часових ресурсів підприємств індустрії гостинності Полтавської області, 2018—2022 рр.

Показники	Роки					Усереднене значення за 2018–2022 рр.
	2018	2019	2020	2021	2022	
Підприємство 1						
Коефіцієнт використання робочого періоду	0,97	0,98	0,94	0,96	0,93	0,96
Коефіцієнт використання простоїв	0,60	0,61	0,57	0,58	0,56	0,58
Коефіцієнт використання робочого часу	0,88	0,94	0,91	0,98	0,95	0,93
Підприємство 2						
Коефіцієнт використання робочого періоду	0,95	0,97	0,93	0,95	0,96	0,95
Коефіцієнт використання простоїв	0,79	0,80	0,77	0,75	0,81	0,78
Коефіцієнт використання робочого часу	0,95	0,93	0,94	0,90	0,98	0,94
Підприємство 3						
Коефіцієнт використання робочого періоду	0,97	0,92	0,95	0,93	0,94	0,94
Коефіцієнт використання простоїв	0,75	0,70	0,69	0,77	0,78	0,74
Коефіцієнт використання робочого часу	0,86	0,91	0,89	0,95	0,94	0,91
Підприємство 4						
Коефіцієнт використання робочого періоду	0,96	0,95	0,91	0,93	0,91	0,93
Коефіцієнт використання простоїв	0,72	0,73	0,73	0,69	0,75	0,72
Коефіцієнт використання робочого часу	0,88	0,94	0,91	0,98	0,95	0,93
Підприємство 5						
Коефіцієнт використання робочого періоду	0,98	0,96	0,95	0,93	0,94	0,95
Коефіцієнт використання простоїв	0,61	0,60	0,59	0,56	0,58	0,59
Коефіцієнт використання робочого часу	0,89	0,95	0,98	0,93	0,90	0,93

Коефіцієнт оцінки задоволеності керівництвом має високі значення по всіх досліджених підприємствах, що вказує на те, що працівники задоволені ставленням керівництва до них та їх діловими, професійними, особистісними та лідерськими якостями.

Високі одержані значення має коефіцієнт оцінки психологічного клімату в колективі, понад 0,90 по всіх досліджених підприємствах. Отже, працівники працюють в неконфліктних колективах в яких наявна повага та взаємодопомога.

Отже, в результаті проведеної оцінки ефективності використання ресурсів можемо зробити висновок, що для забезпечення безперерійного та повноцінного функціонування підприємств індустрії гостинності Полтавської області важливо раціонально використовувати та зберігати наявний ресурсний потенціал.

Механізм формування ресурсного потенціалу в підприємствах індустрії гостинності повинен розглядатись як система організаційних, економічних важелів і методів управління та виробничих чинників, які в процесі своєї взаємодії можуть забезпечити ефективне його використання.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Оцінка економічної ефективності використання фінансових ресурсів свідчить, що всі досліджені підприємства індустрії гостинності мають високі значення коефіцієнтів ліквідності та покриття, отже, вони володіють значним обсягом вільних ресурсів, які сформувалися завдяки власним джерелам. Проведена оцінка економічної ефективності використання інформаційних ресурсів підприємств показала, що всі досліджені підприємства володіють інформацією необхідною для ухвалення обгрунтованого рішення на 40—50 %. Всі досліджені підприємства мають ефективне використання часу. У досліджених підприємствах було проведено анкетування, що дало можливість провести оцінку соціальної ефективності використання ресурсів підприємств та надати пропозиції щодо його поліпшення.

Література:

1. Беган Н. В. Актуальні проблеми використання земельних ресурсів аграрних підприємств. Стратегії інноваційного розвитку економіки: проблеми, перспективи, ефективність: матер. Міжнар. наук.-практ. конфер., м. Київ, 31 травня 2019 р. К.: Аналітичний центр "Нова Економіка", 2019. С. 28—31.
 2. Беган Н. В. Впровадження інноваційних технологій в аграрних підприємствах: проблеми та перспективи. Актуальні проблеми використання потенціалу економіки країни: світовий досвід та вітчизняні реалії: матер. V Міжнар. наук.-практ. конфер., м. Дніпро, 28 листопада 2020 р. Дніпро: ПДАБА, 2020. С. 105—108.
 3. Беган Н. В. Ресурсне забезпечення аграрних підприємств. Економічні та соціальні інновації як фактор розвитку економіки: матер. III Міжнар. наук.-практ. конфер., м. Запоріжжя, 31 жовтня 2020 р. Запоріжжя: ГО "СІЕУ", 2020. С. 56—58.
 4. Беган Н. В. Ресурсний потенціал сільськогосподарських підприємств: стан та тенденції розвитку. Наукове забезпечення економічного розвитку, правового регулювання, управління, енергоефективності та провайдингу екоінновацій в аграрній і суміжних галузях в умовах глобалізації: колективна монографія. Полтава. 2021. С. 89—99.
 5. Беган Н. В. Формування та ефективність використання ресурсів аграрних підприємств. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 "Економіка". Полтавський державний аграрний університет, Полтава, 2021. 275 с.
 6. Березіна Л. М., Беган Н. В. Інноваційна діяльність аграрних підприємств. Інноваційний розвиток та безпека підприємства в умовах неоіндустріального суспільства: матер. Міжнар. наук.-практ. конф. студ. аспірантів та молодих вчених, м. Луцьк, 25 жовтня 2018 р. Волинський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2018. С. 7—9.
 7. Вяткін П. С. Фактори забезпечення потреб в ресурсах сільськогосподарських підприємств. Економічний простір. 2017. № 8. С. 176—181.
 8. Покровська О. В. Трудові ресурси підприємства і шляхи підвищення ефективності їх використання у сільському господарстві. URL: <http://socrates.vsau.org/repository/card.php?id=2819> (дата звернення: 03.04.2024).
 9. Поліщук Н. О., Рагуліна І. І., Особливості сутності та класифікації матеріальних ресурсів аграрного сектору економіки. URL: <https://cutt.ly/8Y7sXxG> (дата звернення: 03.04.2024).
 10. Рогач С. М., Гуцул Т. А., Ткачук В. А. Економіка і підприємництво, менеджмент: навчальний посібник. Київ: Видавничий центр НУБіП України. 2015. 726 с.
 11. Berezina L. M., Bagan N. V. Innovation as an efficiency increasing factor of agricultural enterprises resources using. Management of innovative development the economic entities: collective monograph edited by M. Bezpartochnyi, I. Britchenko, in 2 Vol. Higher School of Social and Economic. Przeworsk: Wydawnictwo i Drukarnia NOVA SANDEC, 2018. P. 161—168.
- References:
1. Bagan, N. V. (2019), "Actual problems of land resource utilization by agrarian enterprises", Materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. "Stratehiyi innovatsiynoho rozvytku ekonomiky: problemy, perspektyvy, efektyvnist'" [Materials of the International Scientific and Practical Conference. "Strategies of innovative development of the economy: problems, prospects, efficiency"], Analytical Center "New Economy", Kyiv, Ukraine, pp. 28—31.
 2. Bagan, N. V. (2020), "Implementation of innovative technologies in agricultural enterprises: problems and prospects", Materialy V Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. "Aktual'ni problemy vykorystannya potentsialu ekonomiky krayiny: svitovyy dosvid ta vitchyznyani realiyi" [Materials of the V International Scientific and Practical Conference. "Actual problems of using the potential of the country's economy: world experience and domestic realities"], PDABA, Dnipro, Ukraine, pp. 105—108.
 3. Bagan, N. V. (2020), "Resource provision of agrarian enterprises. Economic and social innovations as a factor of economic development", Materialy III Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi [Materials of the III International Scientific and Practical Conference], SIEU, Zaporizhia, Ukraine, pp. 56—58.
 4. Bagan, N. V. (2021), Resursnyy potentsial sil's'kohospodars'kykh pidpryyemstv: stan ta tendentsiyi rozvytku [Resource potential of agricultural enterprises: state and development trends], PDAA, Poltava, Ukraine.
 5. Bagan, N. V. (2021), "Formation and efficiency of resource use of agricultural enterprises", Abstract of Ph.D. dissertation, Economy, Poltava, Ukraine.
 6. Berezina, L.M. and Bagan, N.V. (2018), "Innovative activity of agrarian enterprises", Materialy Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. "Innovatsiynyy rozvytok ta bezpeka pidpryyemstva v umovakh neoindustrial'noho suspil'stva" [Materials of the International Scientific and Practical Conference. "Innovative development and security of the enterprise in the conditions of the neo-industrial society"], Volyn National University named after Lesya Ukrainka, Lutsk, Ukraine, pp. 7—9.
 7. Vyatkin, P. S. (2017), "Factors to meet resource needs of agricultural enterprises", Economic space, vol. 8, pp. 176—181.
 8. Pokrovska, O. V. (2011), "Labor resources of the enterprise and ways of increasing the efficiency of their use in agriculture", available at: <http://socrates.vsau.org/repository/card.php?id=2819> (Accessed 03.04.2024).
 9. Polishchuk, N.O. and Ragulina, I.I. (2017), "Peculiarities of the essence and classification of material resources of the agrarian sector of the economy", available at: <https://cutt.ly/8Y7sXxG> (Accessed 03.04.2024).
 10. Rogach, S. M., Hutsul, T. A. and Tkachuk, V. A. (2015), Ekonomika i pidpryyemnytstvo, menedzhment [Economics and entrepreneurship, management], NUBiP, Kyiv, Ukraine.
 11. Berezina, L. M. and Bagan, N. V. (2018), Innovation as an efficiency increasing factor of agricultural enterprises resources using, Wydawnictwo i Drukarnia NOVA SANDEC, Przeworsk, Poland.

Стаття надійшла до редакції 04.05.2024 р.